

Sygn. akt **VI RCa 66/14**

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 kwietnia 2014 roku

Sąd Okręgowy w Olsztynie VI Wydział Cywilny Rodzinny w składzie:

Przewodniczący: SSO Hanna Niewiadomska

Sędziowie: SO Jolanta Piórkowska

SR del. do SO Maja Jabłońska (spr.)

Protokolant: sekretarz sądowy Joanna Niedzielska

po rozpoznaniu w dniu 11 kwietnia 2014 roku w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z powództwa **M. S.**

przeciwko **B. S.**

o uchylenie obowiązku alimentacyjnego

oraz z powództwa **B. S.**

przeciwko **M. S.**

o podwyższenie alimentów

na skutek apelacji powoda – pozwanego wzajemnego

od wyroku Sądu Rejonowego w Kętrzynie

z dnia 27 grudnia 2013 roku

sygn. akt III RC 346/13

I. Zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I w ten sposób, że uchyla obowiązek alimentacyjny powoda M. S. wobec pozwanego B. S. w wysokości po 300 złotych miesięcznie wynikający z wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 5 czerwca 2009 roku w sprawie VI RC 1709/08 z dniem 1 października 2013 roku.

II. Oddala powództwo i apelację w pozostałym zakresie.

III. Odstępuje od obciążenia pozwanego B. S. kosztami postępowania odwoławczego.

Sygn. akt VI RCa 66/14

UZASADNIENIE

Powód M. S. wniósł o uchylenie obowiązku alimentacyjnego ustalonego od niego na rzecz pozwanego B. S. w kwocie 300 zł miesięcznie z dniem 10 czerwca 2013r. Uzasadniając żądanie pozwu podał, że alimenty płacił do momentu ukończenia przez syna osiemnastu lat tj. do (...). Następnie zaprzestał płacenia, ponieważ pozwany nie uczy się i

nie pracuje. Wskazał, że pozwany jest zdolny do samodzielnego utrzymania i alimenty mu się nie należą. Powód oświadczył, że nadal partycypuje w kosztach utrzymania mieszkania tj. opłaca należności za wodę, gaz, internet, prąd - średnio 300 zł miesięcznie.

Pozwany B. S. wniósł o oddalenie powództwa. Podniósł, że nie ma pracy i nie jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie. Ponadto w odpowiedzi na pozew wniósł o podwyższenie alimentów zasądzonych od powoda na jego rzecz z kwoty 300 zł do kwoty 500 zł miesięcznie. W uzasadnieniu podał, że do 30 września 2013r. był uczniem Zespołu Szkół w K., aktualnie zaś pozostaje na utrzymaniu swojej matki, która znalazła się w bardzo trudnej sytuacji materialnej, bowiem straciła pracę i utrzymuje się z zasiłku dla bezrobotnych a w okresie od lipca do sierpnia 2013r. korzystała wraz z nim z pomocy społecznej.

Powód M. S. wniósł o oddalenie powództwa o podwyższenie alimentów.

Sąd Rejonowy w Kętrzynie wyrokiem z dnia 27 grudnia 2013 roku oddalił zarówno powództwo M. S. o uchylenie alimentów jak również o podwyższenie alimentów. Jednocześnie Sąd nie obciążył stron kosztami sądowymi.

Sąd Rejonowy ustalił, iż wyrokiem Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 5 czerwca 2009r. w sprawie VI RC 1709/08 małżeństwo rodziców pozwanego zostało rozwiązane przez rozwód bez orzekania o winie stron. Wyrokiem tym został określony obowiązek alimentacyjny powoda wobec pozwanego na kwotę 300 zł miesięcznie. Rodzice B. S. mimo rozvodu mieszkają w tym samym mieszkaniu. Razem z nimi zamieszkuje pozwany. M. S. w dacie rozstrzygnięcia o obowiązku alimentacyjnym utrzymywał się z pracy jako stolarz w (...) sp.z o.o. w K.. Osiągał dochód w kwocie ok. 1300 zł netto. Uczestniczył w kosztach utrzymania wspólnego mieszkania. Pozwany wówczas był uczniem, miał czternaście lat. Matka pozwanego pracowała na stanowisku kierownika w (...) w B. z wynagrodzeniem 4223,39 zł netto.

Powód nadal jest zatrudniony w (...) sp.z o.o. w K.. Zarabia około 1700 zł netto miesięcznie. Zaprzestał płacenia alimentów, wobec czego B. S. złożył tytuł wykonawczy do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Kętrzynie z żądaniem ich ściągnięcia. Komornik Sądowy zawiadomił go o wszczęciu egzekucji z wynagrodzenia za pracę i zajął wynagrodzenie powoda za pracę.

Powód ponosi koszty związane opłatami za energię elektryczną, gaz, zimną wodę i internet na kwotę około 300 zł miesięcznie. Natomiast matka B. S. opłaca ciepłą wodę i czynsz za mieszkanie. Matka powoda wniosła do Wydziału (...) Sądu Rejonowego w Kętrzynie sprawę o zapłatę, ponieważ pozwany nie partycypuje w opłatach za czynsz za mieszkanie - sprawa jest w toku.

Powód obciążony jest obowiązkiem alimentacyjnym tylko wobec pozwanego.

B. S. (...) ukończył lat 18, nadal mieszka z rodzicami. Z dniem 30 września 2013r. przestał być uczniem Zespołu Szkół im. (...) i zarejestrował się jako bezrobotny bez prawa do zasiłku dla bezrobotnych. Pozwany otrzymuje od Burmistrza Miasta K. stypendium sportowe w kwocie 160 zł miesięcznie. B. S. pozostaje na utrzymaniu matki. Matka pozwanego jest zarejestrowana jako bezrobotna, od 25 stycznia 2013r. pobiera zasiłek dla bezrobotnych w wysokości 673,25 netto.

W okresie od 1 lipca 2013r. do 31 sierpnia 2013r. matka pozwanego B. S. otrzymała z pomocy społecznej zasiłek okresowy z tytułu bezrobocia w wysokości 347,88 zł oraz zasiłek na przygotowanie posiłku w wysokości 100 zł. Ponadto orzeczeniem z dnia 18 września 2013r. została zaliczona do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności. U pozwanego rozpoznano cechy nieprawidłowo rozwijającej się osobowości, wymaga on pogłębionej diagnostyki osobowości. Pozwany był badany w Poradni (...) w K. z diagnozą w kierunku fobii szkolnej, zalecono terapię indywidualną, rodzinną, zajęcia socjoterapeutyczne, dydaktyczno - wychowawcze. Z uwagi na zaburzenia zachowania i emocji oraz zaburzenia lekowe tj. stan zdrowia uniemożliwiający uczęszczanie do szkoły, pozwany objęty był indywidualnym nauczaniem.

Sąd Rejonowy, w oparciu o tak ustalony stan faktyczny uznał oba roszczenia tj. żądanie uchylenia alimentów zasądzonych od powoda na rzecz pozwanego i żądanie podwyższenia alimentów od powoda na rzecz pozwanego

za niezasadne. Sąd Rejonowy wskazał, że przedmiotem rozważań w niniejszej sprawie było ustalenie czy nastąpiła taka zmiana stosunków, która uzasadniałaby uchylenie obowiązku alimentacyjnego powoda wobec pozwanego lub podwyższenie alimentów od powoda na rzecz pozwanego. Zgodnie, bowiem z treścią art. 138 kro w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego. Przy czym przez zmianę stosunków należy rozumieć istotne zmniejszenie lub ustanie możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego do alimentacji albo istotne zwiększenie się usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego, wskutek czego ustalony zakres obowiązku alimentacyjnego wymaga skorygowania poprzez stosowne zmniejszenie albo zwiększenie wysokości świadczeń alimentacyjnych. Sąd Rejonowy wskazał, że rozstrzygając o istnieniu obowiązku alimentacyjnego sąd jednocześnie określa jego wysokość. Tak samo dzieje się w procesie o uchylenie obowiązku alimentacyjnego, ponieważ sąd nie jest związany zakazem z art. 321 § 1 kpc. Dlatego w sprawie z powództwa o uchylenie obowiązku alimentacyjnego dopuszczalne jest orzeczenie o zmniejszeniu zakresu świadczeń, nie narusza to bowiem zakazu wyrokowania co do przedmiotu nie objętego żądaniem. Rzeczywiście po stronie pozwanego nastąpiły pewne zmiany, które uzasadniałyby obniżenie alimentów (pozwany gra w bilard i z tego tytułu otrzymuje niewielkie stypendium sportowe a poprzednio go nie miał, nie kontynuuje nauki, zarejestrował się jako bezrobotny). Jednakże wobec nieprzejednanego stanowiska powoda, żądającego tylko i wyłącznie uchylenia obowiązku alimentacyjnego i nie godzącego się na obniżenie alimentów należało zdaniem Sądu Rejonowego oddalić powództwo o uchylenie obowiązku alimentacyjnego. Analizując dowody zebrane w sprawie Sąd uznał, że brak jest podstaw także do podwyższenia alimentów, stąd też i to powództwo należało oddalić.

Powód samowolnie zaprzestał łożenia alimentów na rzecz syna w trudnym dla pozwanego i jego matki okresie. Matka pozwanego prosiła powoda o dalsze alimentowanie syna, ten jednak odmówił nie licząc się z obowiązującym go wyrokiem Sądu.

Przesłanką istnienia obowiązku alimentacyjnego rodziców wobec dziecka jest niezdolność dziecka do samodzielnego utrzymania się, chyba, że dochody z majątku dziecka wystarczają na pokrycie kosztów jego utrzymania i wychowania (art. 133 §1 kro). Zakres zaś tego obowiązku zależy od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego do alimentów oraz od majątkowych i zarobkowych możliwości zobowiązanego (art.135 §1 kro).

Sąd Rejonowy podkreślił, że pozwany nie posiada majątku i mimo pełnoletniości nie jest w stanie utrzymać się samodzielnie. Pozwany po ukończeniu gimnazjum podjął dalszą naukę w Zespole Szkół ,której zaprzestał z dniem 30 września 2013r. a nie jak sugeruje powód w maju 2013r. Od czasu ustalenia alimentów w kwocie 300 zł tj. od czerwca 2009 r. nie zmieniła się w zasadzie sytuacja życiowa powoda, który w dacie ustalenia alimentów i w dacie wyrokowania w niniejszej sprawie ma stałą, tą samą pracę. Natomiast sytuacja matki pozwanego uległa drastycznemu pogorszeniu- straciła pracę, pozostaje na zasiłku dla bezrobotnych, przebyła nowotwór tarczycy, aktualnie zaś leczy się z powodu cukrzycy- jest niepełnosprawna w stopniu umiarkowanym. Zmieniła się też sytuacja pozwanego. Pozwany jak sam przyznaje całymi dniami gra w bilard .Ostatnio w turnieju bilardowym wygrał tablet. Pozwany pracy nie ma a dalej uczyć się nie chce, bowiem z nauką sobie nie radził. Nauka sprawiała mu bowiem trudności, a z powodu stanu zdrowia miał indywidualne nauczanie. Nie można wykluczyć ,że właśnie gra w bilard nie stanie się w przyszłości źródłem jego utrzymania.

Sąd Rejonowy wskazał, że ocena stopnia samodzielności dziecka nie może być dokonywana w oderwaniu od warunków ekonomiczno-społecznych. W aktualnej rzeczywistości nie sposób podzielić stanowiska powoda, że ukończenie gimnazjum i osiągnięcie pełnoletniości jest równoznaczne z odpowiednim przygotowaniem do podjęcia pracy. Obowiązkiem rodziców jest zaś zapewnienie dziecku takiego wykształcenia, przy wykorzystaniu jego zdolności i chęci, które zapewni mu samodzielny byt. Być może to właśnie gra w bilard pozwanemu to umożliwi, stąd postępowanie pozwanego zmierzające do doskonalenia tej umiejętności. Pozwany nie jest w stanie utrzymać się samodzielnie, nie ma pracy ale otrzymuje niewielkie stypendium sportowe tj. w kwocie 160 zł miesięcznie. Z uwagi na powyższe nie ma także podstaw do podwyższenia ustalonych alimentów.

Sąd zauważył jednocześnie, że powód nie ma poza pozwanym innych osób na utrzymaniu. Wobec tego powód może i powinien partycypować w kosztach utrzymania pozwanego łożąc zasądzone alimenty a nie chcieć cały

ciężar utrzymania pozwanego przerzucić na jego bezrobotną matkę. Zdaniem Sądu Rejonowego od ostatniego rozstrzygnięcia nie nastąpiła taka zmiana stosunków, która uzasadniałaby uchylenie alimentów lub ich podwyższenie. Natomiast Sąd dopatrywał się możliwości obniżenia alimentów, co wskazał wyżej.

Sąd Rejonowy podkreślił, iż powód jest w stanie łożyć na utrzymanie syna 300 zł miesięcznie. Zresztą powód temu nie zaprzeczał. Na rozprawie oświadczył, że może synowi pomagać dobrowolnie, że jak będzie potrzeba to da synowi i 400zł, że chce synowi płacić dobrowolnie bez wyroku sądu. Powyższe wskazuje, że powód jest w stanie łożyć alimenty na rzecz syna. Nie zachodzą też zdaniem Sądu Rejonowego okoliczności z art. 133§3 kro wobec czego Sąd oba powództwa oddalił na podstawie art. 138 kro. Jednocześnie o kosztach Sąd Rejonowy orzekł po myśli art.96 ust.2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z dnia 28 lipca 2005r., z późn. zmianami Dz. U. z 2010r.90,poz.594 j.t. w zw. z art.102 kpc.

Nieformalną apelację od tego orzeczenia złożył powód M. S., wnosząc o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa o uchylenie alimentów.

W uzasadnieniu apelacji M. S. wskazał, że dotychczas uiszczane przez niego alimenty nie przyczyniły się do zdobycia zawodu przez pozwanego. Wskazał, iż Sąd Rejonowy dopatrywał się okoliczności, które skutkować mogłyby obniżeniem alimentów. Tymczasem pozwany sam zarejestrował się jako bezrobotny a zatem wyraził gotowość do samodzielnego utrzymywania się. Podniósł też, że brak oferty pracy nie jest tożsame z niemożnością zarobkowania. Podkreślił również, że chce pomagać finansowo synowi, jednak nie będąc zobligowanym ku temu orzeczeniem sądu. Wskazał, że Sąd Rejonowy błędnie ustalił, że pozwany pozostaje na utrzymaniu matki, bowiem powód również partycypuje w kosztach utrzymania mieszkania i przekazuje 300 zł na bieżące utrzymanie pozwanego.

B. S. nie złożył odpowiedzi na apelację.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja zasługuje na uwzględnienie a podniesione przez powoda zarzuty są częściowo trafne.

Po pierwsze jednak należy podkreślić, iż Sąd Rejonowy w sposób prawidłowy ustalił stan faktyczny w niniejszej sprawie. Materiał dowodowy zgromadzony przez Sąd I instancji jest również wystarczający do rozstrzygnięcia sprawy. Sąd I instancji w uzasadnieniu orzeczenia rozważał szczegółowo sytuację materialną i życiową stron. W wyniku poczynionych ustaleń doszedł do przekonania, iż B. S. nie jest w stanie samodzielnie się utrzymać i dlatego też powód winien nadal łożyć na utrzymanie syna.

W ocenie Sądu Okręgowego utrzymywanie obowiązku alimentacyjnego powoda wobec pozwanego w okolicznościach niniejszej sprawy jest niezasadne.

B. S. jest obecnie pełnoletni. Nie uczy się obecnie i nie pracuje. Co więcej pozwany nie wykazał, by podejmował jakiegokolwiek kroki, by poprawić swoją sytuację. Wskazał, że nie zamierza kontynuować nauki. Nie wykazał również, by podjął jakiegokolwiek kroki zmierzające do zdobycia zawodu, podjęcia jakiegokolwiek kursu. Nie wykazał też, by podejmował szerokie działania zmierzające do uzyskania zatrudnienia. Poza tym B. S. nie wykazał też, by jego stan zdrowia ograniczał możliwość podjęcia zatrudnienia. Pozwany, złożył zaświadczenie o potrzebie dalszej diagnostyki w kierunku zaburzeń o charakterze psychiatrycznym, jednak nie wykazał, by rzeczywiście owe zaburzenia ograniczały możliwość podjęcia przez niego zatrudnienia. Nie wykazał też, by poddał się dalszej diagnostyce. B. S., jak to słusznie podkreślał Sąd Rejonowy, ma jedynie wykształcenie gimnazjalne. Biorąc pod uwagę realia dzisiejszego rynku pracy rzeczą oczywistą jest, iż przy braku wykształcenia i przygotowania zawodowego trudno jest znaleźć zatrudnienie. Pozwany jednak jest osobą fizycznie zdrową, otrzymującą stypendium sportowe, mającą zapewnione mieszkanie. Zatem potrzeby pozwanego w zakresie własnego utrzymania nie są wysokie. Pozwany winien pokrywać te koszty, zarabując chociażby dorywczo. Brak jest podstaw ku temu, by to nadal rodzice pokrywali koszty utrzymania swego dorosłego syna.

Jak wskazał Sąd Rejonowy w uzasadnieniu wyroku, alimentowanie dorosłego już dziecka służyć ma temu, by umożliwić temu dziecku zdobycie samodzielności również materialnej. Obowiązkiem rodziców jest zaś zapewnienie dziecku takiego wykształcenia, przy wykorzystaniu jego zdolności i chęci, które zapewni mu samodzielny byt. Tymczasem pozwany nie podejmuje jakichś zorganizowanych działań, które miałyby doprowadzić do jego finansowego usamodzielnienia się. Pozwany gra w bilard. Jednak nie jest to zajęcie, które uznać można za prowadzące do finansowego usamodzielnienia. Pozwany osiąga sukcesy w tej dziedzinie, jednak trudno przyjąć, by było to zajęcie mające zapewnić mu stałe źródło dochodu. Poza tym pozwany wskazywał, iż zamierza znaleźć zatrudnienie, zatem nie polega jedynie na swoich możliwościach jako zawodnika klubu sportowego.

W związku z powyższymi w ocenie Sądu Okręgowego alimenty zasądzone od powoda na rzecz pozwanego B. S. należało uchylić z dniem ukończenia przez pozwanego nauki.

Mając powyższe na uwadze na podstawie art.386 § 1 kpc orzeczono jak w punkcie I i II wyroku.